

Amsterdamo menininkas Atlis Tiškus: „Tapyti be poezijos, tai tik teplioti dažus“

Rasa SAGĖ

Atlis Tiškus (Arūnas Tiškus) pieštuką į savo rankas paėmė ankstyvoje vaikystėje ir nuo to laiko jo nebepaleido. Humoro nestokojantis menininkas tapo paveikslus, freskas, atvirukus, kuria sieninę tapybą, ir tai daro ne tik savo malonumui, bet ir komercijai – kuria paveikslus turistams bei pagal užsakymą. Rengia savo parodas, dalyvauja konkursuose. Ir pats yra respublikinio dailės darbų konkurso vertinimo komisijos narys. Atlis ne tik tapo, bet ir kuria dainas, kurias įgroja jo žmona, profesionali muzikantė Laimutė. Taip pat rašo eilėraščius, labai mėgsta keliauti, pažinti naujas šalis, kultūras. Nyderlanduose gyvena nuo 2008-ųjų, kai, atvažiavęs laikinai uždarbiauti, nejučia prisijaukino šią laisvamanišką šalį ir persikėlė čia gyventi. Šiuo metu dirba Amsterdamo mieste dailininku.

Arūnai, ką reiškia dirbti miesto dailininku? Gal gali pasakoti, kaip atrodo Tavo diena?

Kiekviena diena prasideda kelione iki darbo vietos. Su automobiliu važiuoju iki nemokamos automobilių aikštelės, esančios arčiausiai miesto centro. Mokamas automobilio parkavimas Amsterdame kainuoja mažiausiai šešis eurus už valandą. Su visa didžiule manta sėdu ant dviračio ir minu kokius 10 kilometrų iki darbo vietos. Atvykęs turiu nuspręsti, ar užsiimti vietą šalia ,,schopping street“, kur nuo triukšmo ir nesibaigiančio žmonių srauto dienos pabaigoje ima suktis galva, ar apsistoti ramioje aikštėje šalia žalumos… Skirtumas tas, kad už ,,kenksmingas“ darbo sąlygas gauni didesnį honorarą. Didelio pasirinkimo nėra, nes mano

licencija galioja tik vienoje trumpoje gatvelėje. Įsikūręs imu molbertą, pieštukus, akvarelę ir tapau, bandydamas pritraukti kuo daugiau turistų. Uždarbio filosofija man iki šiol yra neįkandama mįslė, niekada negaliu nuspėti, nuo ko priklauso dienos uždarbis.

Savos kūrybos pristatymas „Kūrybos galerijoje“ Lietuvos ambasadoje Hagoje. Asmeninio archyvo nuotr.

Gal dirbant gatvėje buvo kurioziškų situacijų, įdomių atsitikimų?

Dirbant gatvėje daug kas priklauso nuo oro sąlygų ir žmonių. Pučiant stipriam vėjui kartais skraido paveiksliukai, nuskrenda išsimaudyti ir iki kanalo. Po vieno gero lietaus mano akvarelinio darbo kontūrai išsiliejo į abstrakčią kompoziciją, padėjau į šoną išmetimui, tačiau po pusvalandžio šį gamtos šedevrą su malonumu nupirko praeivis.

Amsterdamą lanko turistai iš viso pasaulio. Kiekvieną dieną prisiklausau įvairių istorijų, kiekvienas atsiveža keistų tradicijų. Tikrai netenka nuobodžiauti.

Kaip prasidėjo tapymas Tavo gyvenime?

Tikriausiai visi vaikystę prisimena nuo piešimo. Tai natūrali veikla vaikui, kaip žaidimas, vaikščiojimas, kalbėjimas. Ne išimtis ir manoji vaikystė. Nuo pirmos klasės pradėjau lankyti sustiprintos dailės pamokas. Pamenu, pirmasis mano dailės mokytojas buvo žymus karikatūristas Sigitas Burneckas. Jau nuo ankstyvos vaikystės piešimas buvo mano mėgstamiausias užsiėmimas.

Vėlesniu gyvenimo laikotarpiu tapymas perėjo į savotišką meditaciją. Tai nesustojantis procesas. Skirtumas tik toks, kad vėliau norimų idėjų įgyvendinimui pritrūksta žinių ir profesionalių įgūdžių.

Taip atsitiko ir man. Perėjęs į komercinę veiklą, atlikdamas sieninės tapybos darbus,
įvairius užsakymus, pajutau elementarių žinių stoką. Taigi jau brandžiame amžiuje baigiau bakalauro studijas menų fakultete.

A.Tiškaus paveikslai

Ką turi omenyje „sieninės tapybos darbus“? Galbūt galima pamatyti tokį Tavo kūrinį kur nors gatvėje ant sienos?

Sieninė tapyba nebūtinai grafitis ar freska. Tai interjero dalis arba didelis piešinys ant sienos kliento pageidavimu. Nelaikau šios veiklos menu, tik komercija. Tai individualūs užsakymai, kavinės ar salono apipavidalinimas. Nežinau ar dar išlikę originalai, nes jau praėjo 15 metų, yra užsilikusios kelios nuotraukos.

Kaip atsidūrei Nyderlanduose? Kiek laiko čia gyveni, ar jau įsikūrei ilgam?

Į Nyderlandus patekau ne iš gero gyvenimo. Per 2008 m. ekonominę krizę Lietuvoje išvykau uždarbiauti. Trumpos komandiruotės po kelis mėnesius tęsėsi daugelį metų. Nyderlanduose pakankamai uždirbau, kad galėčiau Lietuvoje užsiimti mėgstama veikla, menais – tapymu, personalinėmis parodomis, literatūriniais skaitymais, dainuojamąja poezija.

Laikui bėgant savo kūrybinę ir komercinę veiklą po truputį perkėliau į Nyderlandus. Per pažįstamus vietos menininkus vis dažniau gaudavau užsakymų

iš galerijų, suvenyrų parduotuvių. Oficiali licencija leido prekiauti savo kūriniais gatvėje, be tarpininkų. Amsterdame didelis turistų srautas – didelės komercinės galimybės. Lietuvoje per mėnesį kokia galerija parduodavo tavo paveiksliuką, kitą… O Amsterdame tai – nenutrūkstamas procesas. Teko išbandyti ir šaržisto duoną, tai buvo gera praktika, padedanti tobulinti įgūdžius…

Atlio Tiškaus paveikslai

Kas Tau šioje šalyje labiausiai patiko ar nepatiko iš pat pradžių?

Nyderlanduose žavi stebėtina tolerancija, mandagumas. Tai – šypsenėlių kraštas,

net policininkas išrašo baudos kvitą su šypsena. O įdomiausia, kad tas, kuris gauna baudą, irgi šypsosi... To labai trūksta Lietuvai. Grįžęs namo pirmomis dienomis iš inercijos panašiai elgiuosi, kol kokiame prekybos centre neapstumdo ir nenumindo kojų.

Esu gamtos mylėtojas. Labai pasiilgstu tos natūralios, laukinės gamtos, miškų, ežerų. Nors Nyderlanduose kruopščiai prižiūrimi parkai, draustiniai tvarkingi, švarūs, tačiau neapleidžia nuojauta, kad viskas čia perdaryta, persodinta, kiekvienas gyvis suskaičiuotas ir suregistruotas. Mano gera pažįstama olandė, ne kartą viešėjusi Lietuvoje, sužavėta mūsų kraštovaizdžio, man pareiškė: ,,Jūs, lietuviai, esate kilę iš gamtos.“ Susimąsčiau, ką turėjo galvoje. Gamtos mylėtojus, ar dar nesugadintus civilizacijos pagonis?

Apie Lietuvą sakai „grįžęs namo“. Koks Tavo santykis su Lietuva dabar, gyvenant Nyderlanduose?

Technologijų amžius – televizija, internetas, nuolatinis nuotolinis bendravimas, dalyvavimas įvairiuose projektuose – neleidžia užsimiršti, kas esi. Buvusi pandemija dar labiau suaktyvavo internetinės erdvės veiklas. Atsirado naujų projektų edukacinėje veikloje. Mokinių ir mokytojų dailės konkursai, vertinimai, nominacijų skyrimai, recenzijos – visa tai persikėlė į virtualią erdvę. Galima sakyti, įsitraukimas į šią veiklą tapo aktyvesnis nei fiziškai būnant Lietuvoje.

Aišku, gyvo bendravimo nepakeisi jokiomis technologijomis. Su pavydu seku poezijos pavasario skaitymus Lietuvoje. Greitu laiku vyksiu į Gimtinę. Į mūsų literatų klubo ,,Verdenė“ bendraautorių knygos ,,Nuotoliai“ pristatymą. Tai yra jau trečioji klubo poezijos ir prozos knyga. Tradiciškai kiekvienas autorius šiai knygai pateikia po šešis savo kūrinius, faksimilę ir savo atvaizdą. Man labiausiai sekasi rašyti poeziją, mėgstamiausias – verlibro stilius. Paveikslas knygoje bus tik vienas – knygos viršelis. Noriu padėkoti klubo nariams, išrinkusiems mano tapybos darbą knygos viršeliui.

A.Tiškaus paveikslas. Asmeninio archyvo nuotr.

Rašai ir poeziją. Kada pas Tave atėjo eilėraščiai?

Piešimas prasideda vaikystėje, kai jau nulaikai pieštuką rankoje ir vidinis pasaulis nebesutalpina motyvuotos fantazijos. Poezija dažniausiai ateina su pirmąja meile. Norisi merginai padaryti neišdildomą įspūdį, demonstruoti savo kūrybinį potencialą. Kaip dažniausiai nutinka, nesubrendusi poezija išvirsta į *peziją.* Vėliau supranti, kad ne viskas, kas rimuojasi, yra poezija. Bandai atsikratyti primityvių klišių, ieškai savo stiliaus, originalumo. Nesibaigiantis paieškų maratonas. Tuomet prisimenu kažkur girdėtą citatą: ,,Nebijokime tobulumo, jis mums negresia …“

Ką savo menu stengiesi parodyti, kokią idėją perduoti? Kaip manai, kokią emociją žmonės turėtų pamatyti Tavo kūriniuose?

Norėdamas perteikti idėją, turi pasirinkti konkrečią temą. Tinka kokiam nors konkursui ar teminei parodai rengti. Tai labai platus spektras. Paveikslo pavadinimas yra taip pat savotiškas įrėminimas. Man labiau patinka laisvas stilius, tik pastaruoju metu tam laiko lieka vis mažiau. Menininkas spalvomis, formomis kuria nuotaiką, emociją, atspindi tuometinius išgyvenimus. Tolimesnį santykį su

žiūrovu autorius gali tik nuspėti.

Atlio Tiškaus darbų paroda Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje. Asmeninio archyvo nuotr.

Kas Tave, kaip menininką, įkvepia?

Kūrybinis įkvėpimas sunkiai paaiškinamas dalykas. Pirmiausia turi būti motyvacija. Posakis ,,Jei gali nerašyti – nerašyk“ tinka ir tapybai. Mane iš ,,letargo miego“ pažadina profesionaliai atliktas meno kūrinys, muzika, vaizdiniai, kurie priverčia išjudinti tam tikrus neuronus….

Kaip gimė Tavo slapyvardis?

Nuo 2004 m. esu „rašykas“ literatūrinėje svetainėje „Rašyk.lt“. Beveik visi ten dalyvaujantys menininkai turi susikūrę savo slapyvardžius. Už internetinės erdvės ribų dažnai vyksta renginiai, skaitymai, susitikimai. Daugelio „rašykų“ tikro vardo net nežinau, kreipiamės vienas į kitą įprastu pseudonimu. Taip ir prilimpa antras vardas.

Esi vertinimo komisijos narys respublikiniuose dailės darbų konkursuose. Kaip galėtum apibūdinti, koks menas yra geras, o koks ne? Pagal ką vertinamas kūrinys?

Tikriausiai niekas neturi tobulos vertinimo formulės. Yra šimtai analizės dedamųjų. Pradedant nuo kūrinio kompozicijos, stiliaus, kolorito, linijų, formų ir t. t. Viskas tarpusavyje sąveikauja, kinta. Bandant paaiškinti vertinimo kriterijus galima parašyti atskirą knygą. O paprastai tariant, jei kūrinys kalbasi su žiūrovu – jis pasisekęs.

Kas esi labiau – dailininkas, poetas ar rašytojas? Gal dar kaip nors save gali apibūdinti?

Dailė ir poezija neatsiejami dalykai. Tapyti be poezijos, tai tik teplioti dažus. Kuriant paveikslą spalvomis ir formomis, kuriama emocija, nuotaika. Visa ši vibracija pereina į ritmą... Taigi galima tapyti žodžiais. O kuriant poeziją susiprojektuoja nenuspėjami vaizdiniai.

Menų sintezė skatina kūrybiškumą, plečia akiratį, todėl neapsiriboju viena kūrybine veikla. Labai mėgstu dainuojamąją poeziją. Su savo žmona, kuri yra profesionali muzikantė, esame surengę ne vieną bardišką koncertą. Ji kurdavo muziką, aš tekstus. Atlikdavome kūrinius keliomis gitaromis. Deja, prieš trejus metus susižalojau ranką ir mano grojimai baigėsi.

Su žmona Laimute. Asmeninio archyvo nuotr.

Ką veiki, kai nesi menininkas?

Su žmona mėgstame keliauti visomis kryptimis, visomis transporto priemonėmis. Pabėgimas nuo rutinos – svarbiausia kelionių privilegija. O kaip nepaminėti naujos aplinkos, įspūdžių ir patirties fenomeno.

Kitas mano mėgstamas būdas atsikratyti sustabarėjimo ir rutinos – tai energetiniai pratimai *tensegrity*. Šią šaką kultivuoju jau apie 20 metų. Man svarbi aplinka, treniruotėms renkuosi ramią vietą gamtoje. Nyderlanduose sunkiau tokią rasti. Todėl esu dėkingas likimui, kad mūsų gyvenamoji vieta netoli jūros ir gražaus draustinio.

Ko norėtum sau palinkėti? Kokie tavo ateities planai?

Būdamas tokio amžiaus labai daug nebesitikiu, svarbiausia neprarasti to, ką jau esi užgyvenęs. O kai nieko nesitiki – esi laisvas. Dabartinis pasaulis pasidarė labai trapus ir nenuspėjamas. Paskutiniai pasauliniai įvykiai parodė civilizacijos grimasą. Po visų matytų karo žiaurumų ir sulaužytų milijonų likimų susimąstai, ko iš viso vertas gyvenimas. Kokia prasmė? Galima apsimesti, kad nieko nevyksta, ir toliau planuoti, ką veiksi po dešimt metų? Galima viską permąstyti, iš naujo

perdėlioti prioritetus. O gal geriau gyventi šia diena ir mėgautis esamuoju laiku?

Na ir paskutinis klausimas, kuris, turbūt, rūpi visiems, kurie perskaitė šį pokalbį. Kur galima pamatyti daugiau Tavo kūrinių? Ar reikia atvažiuoti į Amsterdamą?

Savo kūrybą paprastai eksponuoju parodose. Tuomet yra proga surinkti visus darbus į vieną vietą, kai ką patobulinti, kai ką išmesti. Šiuo metu dalis darbų Lietuvoje, dalis Nyderlanduose. Iki šių metų pabaigos komerciniai darbeliai kiekvieną savaitgalį eksponuojami Spui aikštėje Amsterdamo centre. Kviečiu užsukti.

Ačiū už pokalbį!

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

www.pasauliolietuvis.lt